

“ZAMONAVIY INGLIZ TILIDAGI O‘ZLASHMA SO‘ZLARNING EVOLYUTSIYASI: (IT VA BIZNES LEKSIKASIDAN NAMUNALAR ASOSIDA)”

Djurakulova Jasmina Bahodirovna

SamDCHTI Ingliz filologiyasi va tarjimashunoslik fakulteti, Filologiya va tillarni
o‘qitish (ingliz tili) yo‘nalishi talabasi

Tel: +998882674449

E-mail: djurakulovajasmina57@gmail.com

Sobirova Firuza

Ilmiy rahbar: Assistant o‘qituvchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ingliz tilidagi o‘zlashmalar evolyutsiyasi ko‘rib chiqilgan, xususan, biznes va axborot texnologiyalari sohalarida misolida. Maqolada o‘zlashmalar sabablari, til boyishiga qo‘shgan hissi, globalizatsiya va kommunikatsiyaga ta‘sir tahlil qilingan. Shuningdek, lingvistlar Guy Cook va David Crystalning fikrlari ham inobatga olingan. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, o‘zlashmalar ingliz tilining leksikasini boyitish bilan birga inson taraqqiyoti va madaniyatlararo muloqotni aks ettiradi.

Kalit so‘zlar: o‘zlashma, globalizatsiya, axborot texnologiyalari, biznes terminologiyasi, til rivoji

KIRISH.

Til — bu doimiy ravishda rivojlanadigan jonli tizim bo‘lib, jamiyat, madaniyat va texnologik o‘zgarishlar ta‘sirida shakllanadi. Ingliz tili, xalqaro til sifatida, har doim leksik o‘zlashmalarga ochiq bo‘lgan. Globalizatsiya va raqamli davr bilan birga yangi tushunchalar, ayniqsa IT va biznes sohalaridan, ingliz tiliga kirib kelgan. O‘zlashmalar turli millatlar va madaniyatlarni umumiy terminologiya orqali bog‘laydigan lingvistik ko‘prik vazifasini bajaradi.

Boshqa tildan so‘z yoki iboralarni qabul qilish o‘zlashma deb ataladi. Ingliz tilining grammatikasi, lug‘ati va uslubiy xilma-xilligi tarixiy ravishda lotin, fransuz va yunon tillaridan qilingan o‘zlashmalar bilan sezilarli darajada boyigan. Zamonaviy dunyoda texnologik va tijorat aloqalari sababli yapon, nemis, rus va fransuz tillaridan ham o‘zlashmalar mavjud. Misollar: computer (kompyuter), robot, byte, emoji, program (dastur), startup, marketing, freelancer.

Einar Haugen (1950) ta‘kidlaganidek, o‘zlashma nafaqat lingvistik zarurat, balki ijtimoiy ta‘sir, obro‘ va madaniy aloqaning natijasidir. Boshqacha qilib aytganda, odamlar ko‘pincha kuch, ijodkorlik yoki taraqqiyot ramzi bo‘lgan tillardan so‘zlarni qabul qiladi. Shu sababli, zamonaviy ingliz tili texnologik rivojlanish va xalqaro muloqotni aks ettiradi.

IT sohasidagi terminlar ingliz tilining rivojlanishida katta rol o‘ynaydi. Misollar: computer, robot, byte, emoji, program, startup, cybersecurity. Ushbu o‘zlashmalar texnologik jarayonlar va yangiliklarni aniq ifodalash imkonini beradi.

Biznes ingliz tili iqtisodiy globalizatsiyaning tilga ta‘sirini ko‘rsatadi. Outsourcing, deadline, audit, budget, manager, startup, brand kabi so‘zlar butun dunyo bo‘ylab tarqalgan va ko‘plab tillarda professional lug‘atning bir qismiga aylangan. O‘zlashmalar xalqaro hamkorlikda aniq va samarali muloqot qilishga yordam beradi. Guy Cook (2001) ta‘kidlaganidek, “biznes tili bozorlar va g‘oyalar globalizatsiyasini aks ettiradi”, ya‘ni til savdo va innovatsiya bilan birga rivojlanadi. Shuningdek, ko‘plab biznes o‘zlashmalari ingliz tilida so‘zlashuvchi iqtisodiyotlar, xususan AQShning tilga ta‘sirini ko‘rsatadi.

O‘zlashmalar madaniyatlararo muloqotni aks ettiradi, ingliz tilining ifoda qobiliyatini oshiradi va lug‘atini boyitadi. Ular ilgari tasavvur qilib bo‘lmaydigan jarayonlarni ifodalash imkonini beradi. Masalan, cybersecurity va startup atamaları butun texnologik va ijtimoiy hodisalarni ifodalaydi. Ko‘pchilik lingvistlar o‘zlashmalarni

tabiiy va zarur jarayon deb hisoblaydi, garchi ba’zilar ogohlantirsa ham. John Algeo (2010) ta’kidlaganidek, o’zlashmalar “tarix oynasi” vazifasini bajaradi va inson madaniyati hamda texnologiyasining evolyutsiyasini kuzatishga imkon beradi.

XXI asrda ingliz tili yangi so’zlarni ilgari hech qachon bo’lmagan tezlikda qabul qilmoqda va tarqatmoqda. Bu jarayon global media, internet va ko’p millatli kompaniyalar tufayli tezlashadi. Ingliz tili o’zlashmalar orqali boshqa tillarni boyitadi va xalqaro muloqotni osonlashtiradi. Shu tariqa, o’zlashmalar ingliz tilini rivojlantirish bilan birga, xalqaro kommunikatsiyani ham qo’llab-quvvatlaydi.

Zamonaviy ingliz tilidagi o’zlashmalar til jamiyat ehtiyojlariga moslashishini ko’rsatadi. O’zlashmalar biznes va IT sohalarida muloqotni tez, aniq va samarali qiladi. Ular ingliz tilining moslashuvchan va doimiy ravishda kengayib borayotgan til ekanligini ko’rsatadi. O’zlashmalar tilning zaifligi emas, balki rivojlanish, ijodkorlik va moslashuvchanlik belgisi hisoblanadi. Shu bois, ingliz tili o’zlashmalar tufayli global kommunikatsiya va texnologiyalar dunyosida universal til sifatida qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI:

1. Crystal, D. The Stories of English. Penguin Books. 2004 — 592 b.
2. Cook, G. The Discourse of Advertising. Routledge. 2001 — 256 b.
3. Haugen, E. The Analysis of Linguistic Borrowing. Language, Vol. 26. 1950.
4. Algeo, J. The Origins and Development of the English Language. Wadsworth. 2010. — 368 b.
5. McArthur, T. The English Languages. Cambridge University Press. 1998. — 247 b.
6. Jenkins, J. World Englishes: A Resource Book for Students. Routledge. 2003. — 233 b.
- ??, Suleymanova, N. J. (2020). CROSS-CULTURAL COMMUNICATION THROUGH LINGUISTIC AND CULTURAL CONTENT. Theoretical & Applied Science, (4), 645-647.
- ??, Jabbarovna, S. N. (2022). Appearance of the Concept of Assessment in the Artistic Text. European Scholar Journal, 3(3), 121-125.
- ??, Sulaymanova, N. J. (2016). Locative syntaxemes and disaccordance of their antecedent means. In Humanities and Social Sciences in Europe: Achievements and Perspectives (pp. 249-252).
- ¹ Jabbarovna, S. N. (2020). Types and usage locative sennas in english and uzbek languages. International Journal of Scientific and Technology Research, 9(3), 1844-1854.
- ¹ Jabbarovna, S. N. (2020). DISCURSIVE-PRAGMATIC AND LINGUISTIC FEATURES OF THE EVENT OF THE EVALUATION CATEGORY IN THE LINGUISTIC LANDSCAPE OF THE WORLD (IN THE MATERIAL IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES). PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology, 17(7), 8303-8312.
- ¹ RUSTAMOVNA, H. F. (2020). Training Simultaneous Interpreters. JournalNX, 6(06), 623-627.
- ¹ Сулайманова, Н. Ж. (2016). Способы выражения локативности в современном английском языке. Актуальные научные исследования в современном мире, (9-3), 74-77.
- ¹ Халимова, Ф. Р. (2016). AN UZBEK NATIONAL POETIC GENRE-"GAZEL" AND ITS TRANSLATION INTO UZBEK (THE EXTRACT FROM "FIROQNOMA"(A VERSE ABOUT SEPARATION), WRITTEN BY NODIRA). Ученый XXI века, (4-1 (17)), 57-59.
15. Халимова, Ф. Т. (2017). Особенности среднерегиональных показателей клеточного иммунитета у женщин, проживающих в различных климатогеографических условиях. Вестник российских университетов. Математика, 22(1), 218-221.